

Hvis er smilet?

Alle kender den tilstand af apatisk tanketomhed, som griber en når et foredrag bliver læst højt fra et manuskript. I stedet for at møde os, der er kommet for at høre ham, har foredragsholderen valgt kun at lade os høre hans ord. Som om hans ord kunne erstatte ham.

Men tale og ord er selvfølgelig to meget forskellige ting, for mens det tager tid at tale så er ordene uafhængige af tid. Når foredraget er forbi er der måske gået en time, men ordene der blev læst op står uændret på papiret. Foredragsholderen og vi andre er blevet en time ældre, men ordene har intet lært. Og netop her ligger fornærmelsen: Vi kunne

lige så godt ikke have været der, for ordene ville være de samme. (Det er også derfor det er svært at skrive, for man må hele tiden komme læserens latente fornærmelse i forkøbet ved at diske op med noget, som selv læseren mener det er umagen værd at læse. (Det siger sig selv at det som regel mislykkes)).

At ting tager tid er en temmelig ringeagtet kendsgerning i den naturvidenskabelige verden, hvor tiden rask væk behandles som en illusion. Idealet er nemlig, at hvis man kender et systems tilstand nu og her, så skal man kunne forudsige dets tilstand ud i fremtiden - for ellers er der nok

noget man ikke har forstået, ikke sandt? At kunne forudsige indebærer, at alt hvad der vil ske senerehen allerede nu i princippet er kendt. Eller med andre ord, tiden kan da intet føje til det, som allerede findes. I egentligste forstand *sker* der ingenting - og der er endog aldrig nogensinde sket noget.

Den sindsro, hvormed naturvidenskaben har sameksisteret med dette absurde tidsbegreb er et vidnesbyrd om videnskabsfolkets nagelfaste overbevisning om, at verden dybest set er matematisk skruet sammen. Men denne overbevisning er - det er dog vigtigt at gøre sig klart - ikke andet end netop en overbevisning. Og gad vidst om ikke den er forkert. Gad vidst om tiden ikke i egentligste forstand er kreativ, således at ingen formalisme nogensinde vil kunne indfange fremtiden. Sådan at verden er noget der sker og ikke et program der gradvist udfolder sit kompleks af sindrige tautologier.

Ikke engang mennesket har som bekendt kunnet slippe for videnskabens bestandige bestræbelse på at *af-kreativisere* verden. Vi taler f.eks. om informationer som om der var tale om uforanderlige genstande, der kan afsendes eller modtages på samme måde som telegrammer. Og i traditionel kommunikationsteori opfattes kommunikation som bestående af

afgrænsede budskaber der flyder gennem en såkaldt "kanal". Når barnet f.eks. rækker mor'en en genstand ses dette som en sekvens hvor barnet først signalerer sit ønske om at give genstanden ved at række hånden frem, hvorefter mor'en signalerer sin villighed til at modtage... etc., etc.

Den amerikanske psykolog Alan Fogel fandt på at analysere den slags forløb gennem slow-motion afspilning af video optagelser. Derved viste det sig, at det i praksis er umuligt at skelne mellem hvem der er "sender" og hvem der er "modtager". Moderens og barnets bevægelser er samtidige og "den faktiske aflevering af genstanden er en glat gensidigt koordineret social handling". Der udveksles ikke forudsigelige budskaber, snarere *opfindes* der en social sløjfe til begges fornøjelse. Der sker noget i ordets egentligste forstand.

Tænk også på hvor sjældent det er, at man ved hvad man vil sige før man siger det. Rigtig kommunikation er som et smil der bryder frem uden at man ved af det. Uden gensidighed blegner det i opløbet. Men er smilet gensidigt, hvis er det så?